

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus II. De crimine falsi circa literas apostolicas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

in sua depositione dicit. *Se non ricordari de illo, de quo reverà recordatur, vel saltem potest ac debet verisimiliter recordari*: secus si probabiliter non recordetur; quia probabilis oblivio testem à falso excusat; Farinacius in praxi criminali p. 2. tract. de Testibus q. 67. n. 224. qui in sequentibus docet, eodem falsi crimine teneri testem, qui deponit obscure, versute, vel per malitiam eo fine, ut ejus depositio producenti non profit.

1086 Præterea notandum, crimen falsi committi etiam à Judice, qui pecunia corruptus, verbo seu dicto, vel aliàs dolo malo contra leges, vel constitutiones sententiam tulit, L. 1. §. *Sed etsi iudex* ff. ad leges Cornel. de falsis, ibi: *Et qui iudicem corruerit, corrumpendumvè curaverit; Sed etsi iudex constitutiones Principum neglexerit, punitur*, id, quod etiam procedit de Advocato, qui parti adversa causam prodit; talis enim, ut falsarius punitur. L. 1. §. 1. ff. eodem. Idem est, si quis in Judicio causas partium referens, addat falsum, vel demat verum ad causæ meritum pertinens. Sic enim reverà pervertit veritatem.

1087 Poenà falsi eum esse plectendum, qui testimonii dicendi causà accipit pecuniam, & verum dixit, affirmant apud Pirhing, Mynsingerus, & Harprechtius ex L. 1. §. *Sed etsi quis* ff. ad legem Corneliam, de fals. quia *venale testimonium, non est testimonium veritatis*, ut dicitur c. *Nolite*, 11. q. 3. & c. *fin.* 14. q. 5. Sed contrarium videtur verius; quia talis non pervertit veritatem; ideo solum arbitrio Judicis coercendus est. Nam *falsitas nemini nociva, non punitur poenà ordinarià*, ut docet Barbosa, in c. 1. de crimine falsi n. 5.

1088 Præter hæc not. Falsarius annumerari eum, qui falsas testificationes faciendas, vel falsa inspicienda, dolo malo conceperit; item, qui ob instituendam advocatorem, testimoniove, pecuniam acceperit, pactusque fecerit, vel societatem coierit ad obligationem innocentium; & L. 20. ff. h. t. qui ad litem instruendam advocatorem, testibus, pecuniam acceperit, obligationem, vel pactorem fecerunt, societatem inierunt, ut aliquid eorum fieret, caverunt. Ubi notat Haunoldus Tom. 6. de Just. tr. 2. n. 180. in hoc casu non requiri, ut effectus, hoc est, alterius damnum sequatur. Et ideo, si ex falso testimonio aliquis ad mortem damnaretur, falsarius

Tom. V.

ut proditor, & homicida puniretur per L. 1. §. 1. ff. ad L. Cornel. de ficariis, ibi: *qui-ve falsum testimonium dolo malo dixerit, quo quis publico iudicio rei capitalis damnaretur.*

Pœna hujus delicti, spectato jure civili 1089 li, in Ordin. criminali Carolina, relinquatur arbitrio Judicis, & iudicio prudentum consulendorum pro diversitate, & gravitate delicti. Sic Haunold cit. n. 178. quod etiam tenent Clarus. §. *Falsus* n. 32. Farinac. in praxi crimin. p. 6. l. 5. tit. 16. q. 16. volentes, si crimen in iudicio commissum sit, præsertim circa acta causæ, perdi causam. Quamvis autem in cit. Carolin. a. 112. & seqq. fiat aliqua specificatio poenæ, cum dicitur *falsarium relegandum, vel virgis cadendum*, vel alià poena simili, pro qualitate delicti; ea tamen specificatio non est ultimata. Et tamen in jure communi cit. L. 1. §. *fin.* dicatur: *pœna falsi, vel quasi falsi, est deportatio, & omnium bonorum publicatio; & si servus aliquid eorum admisserit, ultimum supplicium*: deportatio tamen hodie non est in usu sed bannum, seu relegatio; & publicatio bonorum correctæ est in Authent. *Bona*, de bonis præscriptis, quamvis quandoque possit extendi ad manûs amputationem jure Novellarum, vel etiam ultimum supplicium, per L. 22. C. h. t. ibi: *supplicio capitali, si id exigat magnitudo commissi, vel deportatione ei imminente.*

ARTICULUS II.

De crimine falsi circa literas Apostolicas.

Cum circa rescripta, seu literas Aposto- 1090 licas plurimæ fraudes, & falsitates, seu deceptiones contingant, plura in puncto constituta sunt, breviter tamen expedienda; vel potius solum indicanda ex c. *licet* h. t. ubi ponuntur novem modi falsandi literas Papales, & sunt seqq. Primum indicium falsi, in literis Apostolicis commissi, est, si falsa bulla falsis literis apponitur. 2. si filum de vera bulla ex toto extrahatur, & per aliud filum immissum falsis literis inferatur. 3. si filum ab ea parte, in qua charta plicatur, incisum, cum vera bulla falsis literis inferatur. 4. cum à superiore parte bullæ altera pars fili sub plumbo rescinditur, & per idem filum falsis inserta reducatur infra plumbum. 5. cum literis bullatis, & redditis, aliquid in eis per rasuram tenuem immutatur. 6. cum charta

Gg

charta

charta artificis dealbatur, & iterum inscribitur. 7. cum charta abolita, & abrasa, alia subtilissima charta conglutinatur. 8. cum non recipiuntur literae de manu Papae, vel Bullatoris. 9. cum falsa litera sub bulla vera projiciuntur.

1091 Ex hoc colliges, scripturam *rasam*, falsam praesumi, & rejici, ut docet Barbosa in cit. *c. licet*. n. 2. & ex *cancellatione* in aliqua scriptura praesumi falsitatem, Farinacius p. 6. q. 151. à n. 31. & *diversitatem manus in scriptura* falsitatem arguere, per Menochium de praesumpt. l. 5. praesumption. 20. à n. 9. Ex Apostillis etiam, seu *additionibus*, praesertim in margine alicujus instrumenti, seu scripturae repertis, arguitur falsitas per Farinacium cit. Not. tamen, quod rescriptum non probetur falsum per rasuram in *loco non suspecto c. ex conscientia* 9. h. t. Censetur autem facta in loco suspecto, si sit in *narratione juris, in propriis nominibus judicum, in Annotatione Date, vel Indictionis*, juxta *c. inter dilectos* 6. de fide instrument. & *c. cum venerabilis* 7. de Religios. domibus. Coll. 2. falsas etiam esse literas, saltem praesumptivè, in quibus *Episcopus* vocatur *Filius*; vel inferior, *Frater*; vel uni scribitur in plurali; Nam Papa Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos vocat *Frates*; ceteros autem Reges, & Principes *filios*; Quare falsitas literarum cognoscitur tum in Bulla, filo, & charta, tum in stylo. *Stylus* enim (intellige specialiter probatus à Papa) servatur pro lege, & Judex contra talem stylum judicans, facit litem suam, ac si faceret, & judicaret contra legem. Sic Barbosa in *c. quam gravi* 6. h. t. Stylus tamen contra jus non est observandus. Sic Farinacius *Consil.* 85. n. 18.

1092 Præterea nota 1. si certum est, rasuram in literis Apostolicis esse factam à *Cancellario*, vel alio est officialibus Curiae, non induci falsitatem, etiam si facta esset in loco suspecto. Sic Fagnan. in *c. final.* h. t. n. 6. quia praesumptio facti cedit veritati; Si autem certum sit eam rasuram esse factam ab impetrante, aut utente illis literis Apostolicis, radentem esse falsarium, etiam si rasura sit modica, unius tantum syllabae, vel literae, ut dicitur cit. *c. licet*, junctâ gloss. V. *Tenuem*; etiam si non sit in loco suspecto, & non nociva, ut notat Abbas hic 4. & Fagnanus n. 6. Denique si sit dubium, à quo facta sit ratio, & in loco non

suspecto (ut in narratione facti) rescriptum non redditur falsum juxta *c. fin.* h. t. secus, si sit in loco suspecto, quo casu praesumitur facta ab impetrante, & litera non valet. Sic Fagnan. n. 15. Sed adverte praedicta procedere, si litera Apostolica tradita sint *aperta*; secus si *clausa*; quia tunc non nocet rasura in quocunque loco facta, nisi character in ea scriptura esset valde difformis, gloss. in cit. *c. licet*. V. *Tenuem*.

Not. 2. Sententiam latam ab eo, qui 1093 jurisdictionem per falsas literas accepit, sive vi falsi rescripti delegatorii, esse ipso jure nullam, ob defectum jurisdictionis, quam falsae literae dare non possunt *c. super eo*, h. t. *c. ad probandum*, de sent. & re judicat. L. *sicut proponi*, 6. C. quomodo, & quando Judex. Et ideo talis sententia executioni mandari non debet, *c. super eo*. Ex quo etiam habetur, merum Executorem posse admittere exceptionem, si obijciatur, sententiam esse nullam, quod quod lata sit per falsas literas; & suspectum de falsitate, posse capi, & detineri, donec de veritate constet. gloss. in *c. super eo*. V. *executioni*, & Abbas hic à n. 2.

Not. 3. Ut intelligatur casus de *falsificatione manus*, vel sigilli, quam Religiosis Ordinibus reservandum proposuit Clemens VIII. & sexta censura in Bulla coenae; *manuum* vel *sigillum* falsificare, idem valere, atque *characteres, alterius manus factos, vel alienum sigillum effingere*. Sic Percyra in *Elucidario* n. 1984. Ut autem quis incidat in casum reservatum per falsificationem manus, vel sigilli, Officialis Monasterii, requiri, ut falsitas committatur in *subscriptione* Officialis, sic Castropal. apud Percyram cit. Unde, si literas Officialis falsificares, *deceptâ illarum subscriptione*, non incideres in reservatum; quia de facto non falsificas manum, vel sigillum. Nam ut ait Castropal. cit. *nomine manus*, subscriptione communiter intelligitur. Accedit, quod litterae fidem non faciant, si nec sunt subscriptae, nec sigillo firmatae. Potest autem etiam committi falsitas in *Sigillo*, si Praelati Sigillo furtivè accepto, vel alio simili aliunde efformato, litera consignentur.

Præterea notat Castropalaus ex Suario 1095 tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 1. c. 18. n. 8. fabricationem sigilli, *similis sigillo Officialis*, etiam pravo animo factam, non esse casum

casum reservatum, quousque literæ eo obsignentur. Quia hæc falsificatio non debet intelligi de sigillo *materiali*, sed de *formali*, scilicet literarum sigillatione. Porro Falsarios literarum Apostolicarum, item falsò fabricantes literas Apostolicas, & falsò signantes supplicationes, in sexta censura bullæ Cœnæ, Suarez de Cens. Disput. 21. S. 1. à n. 44. ità intelligit, ut comprehendant duplicem actionem; alteram quæ est falsificare literas Apostolicas, id est, à sincera veritate radendo, vel addendo, immutare: & falsas literas vero sigillo munire: alteram, quæ est falsarum literarum fabricatio, & gravior, quàm præcedens: & ideo gravius punitur extensâ poenâ ad fautores & defensores.

ARTICULUS. III.

De poenis statutis in falsantes literas Apostolicas.

1096 Jure Canonico literas Apostolicas falsantes, sunt ipso jure excommunicati, cum suis fautoribus, & defensoribus, c. ad Falsariorum 7. h. t. ubi hæc poena extenditur ad scienter utentes ejusmodi falsis literis, eo tamen discrimine, ut si utentes sint Clerici, non sint excommunicati, sed priventur officiis, & beneficiis; Si autem Clerici ipsi dictas literas falsificent, ipso jure officiis privati sunt c. ad Falsariorum, ubi etiam dicitur ejusmodi falsantes esse degradandos & tradendos Curia seculari; puniendos poenis legalibus.

1097 Not. autem r. poenas hujus Canonis afficere solum eos, qui falsant literas *Papæ*, non autem aliorum; quia clarè loquitur tantum de literis *Apostolicis*; & licet textus loquatur de *exercitibus* vitium falsi (ex quo aliqui volunt, non sufficere *unicum actum*) verius tamen esse oppositum; quia verbum *exercere*, etiam in dispositione poenali, verificatur in unico actu, ut patet ex *§. item lex Julia*, de adulteriis, Instit. de publicis judiciis. Farinacius cit. q. 151. à n. 31.

1098 Not. 2. crimen falsi à Clerico commissi in literis Papalibus esse unum ex tribus casibus, in quibus de jure communi degradatur, & traditur Curia seculari, non expectatâ ejus incorrigibilitate. Sic Farinacius n. 4. Sed adverte ex Pirhing hic n. 25. §. *veram* poenam infligi Clericis solum illis, qui *per se* falsitatem exercent, Tom. V.

ut patet ex textu. Porro prædictæ poenæ non extenduntur ad impetrantes literas subreptitias, vel obreptitias. Barboza in c. 7. h. t. n. 5. Et in dubio quis falsitatem in litteris deprehensam commiserit? non præsumi commissam ab impetrante tales literas, si cognitâ falsitate iis uti destitit. c. *accedens* 8. h. t. ibi: *cum præsumi non debeat, quòd pro talibus literis, quæ facillè possunt obtineri, fraudem quis commiserit falsitatis, nec literis usus est, postquam eas falsas esse, cognovit*; juncta Gloss. in casu.

ARTICULUS IV.

De crimine falsi in aliis instrumentis.

1099 Non est dubium, Notarium, qui conficit falsum instrumentum, falsarium esse, & ut talem puniri. 2. Eum, qui scienter producit tale instrumentum, vel eo utitur. L. *Majorem*. 4. C. ad Leg. Cornel. de falsis; 3. Si quid addat, quod verum non est; Sic Jul. Clar. §. *Falsum*. n. 19. vel si addat solennitates in instrumento, ut aliquid conficiat in re illicita, extra casus jure permisso. Similiter, ut falsarius puniendus est, qui testamentum, codicillum, vel aliud instrumentum, aut literas publicas, vel privatas, & ad aliud spectantes immutat, lacerat, vel comburit, delevit, dolosè celavit, vel suppressit L. 1. & 2. ff. ad Leg. Cornel. de falsis L. *licet* C. eodem. Item ille, qui se, vel illum, quem in sua potestate habet, in alieno testamento heredem, vel legatarium scribit L. 1. & 15. ff. ad Leg. Cornel. eodem.

Præter hæc notandum, falsarium esse, & ut talem puniri eum, qui alienum chirographum imitatus fuit. L. 23. ff. eod. qui rationes, tabulas, aut instrumentum aliquod rasurâ falsavit, aut signum amovit, L. 1. ff. eodem; qui signum adulterinum, seu falsum fecit, vel sculpsit, ac eodem literas sigillavit, L. 30. ff. eodem. Specialiter autem constitutum est, ut incidat in crimen falsi, qui aperit testamentum clausum, L. 2. ff. h. t. qui verò literas alienas, clausas, dolosè, cum alterius injuria ac damno aperit ac legit, crimen quidem falsi committit, ut ait gloss. in c. *cum olim* de offic. Judic. deleg. V. *Signatus* tamen punitur; cum ex eo non pervertatur veritas. Sylvester. V. *Falsarius*. q. 1.

Crimen falsi etiam committitur falsando

Gg 2

falso